

Schrijven en scoren



Schrijven doe je iedere dag. Op school maak je aantekeningen, via je laptop stuur je e-mails en met je telefoon app je. Er zijn dus allerlei manieren om te schrijven. In deze module ga je al die manieren oefenen en verbeteren.

Je leert dat iedereen bepaalde dingen schrijft om een reden. Mensen schrijven brieven en e-mails om dingen goed bij te houden en te regelen. Aantekeningen maak je om lesstof beter te onthouden. Met een artikel kun je mensen informeren, een dagboek helpt je om met gevoelens om te gaan. Een verhaal schrijven is ontspannend en zorgt dat je je fantasie gebruikt. Een gedicht schrijven is niet alleen leuk om te doen, maar helpt je ook na te denken. Er zijn zo veel dingen die je kunt schrijven, dat we ze niet allemaal kunnen oefenen. Na deze module heb je vast en zeker je schrijfvaardigheid verbeterd!

Wat ga je doen?

Je gaat punten scoren met goed schrijven. Je appt, schrijft e-mails en beoordelingen en vult een formulier in. Je schrijft ook een zakelijke brief en een artikel. Je solliciteert en maakt een curriculum vitae. Daarnaast oefen je een aantal spellingsonderdelen die belangrijk zijn bij het schrijven. Zo oefen je bijvoorbeeld met interpunctie.

Wat heb je nodig?

Je hebt bij het werken in deze module het volgende nodig:

- een computer met internetverbinding;
- kladblaadjes;
- je fantasie.

Wat leer je?

Je leert:

- het verschil tussen informeel en formeel taalgebruik;
- wat een hoofdgedachte is;
- waar een goede website aan voldoet;
- veel over zakelijke brieven en e-mails;
- wanneer je hoofdletters en leestekens gebruikt;
- hoe je een artikel schrijft.

1

Je doel bereiken

Op dit perron herhaal je lesstof van vorige jaren én breid je die kennis uit. Je schrijft vier e-mails en vier apps. Ook leer je hoe je de hoofdgedachte van een door jezelf geschreven tekst moet formuleren. Je kent de hoofdgedachte al uit de modules over leesvaardigheid. Nu bedenkt je zelf hoofdgedachten. Een goede hoofdgedachte helpt je om een betere tekst te schrijven en daardoor bereik je vaker je doel.

1 Voor wie?

Vorig jaar heb je iets geleerd over teksten voor verschillende doelgroepen. Lees de volgende teksten en schrijf eronder voor welke doelgroep de tekst geschreven is. Je kunt kiezen uit: **kinderen tussen de 10 en 14 jaar - mannen tussen de 25 en 35 jaar - ouderen**. Schrijf je antwoord op in een hele zin.

- 1 Sinds begin 2013 is de rollator uit het basispakket van uw zorgverzekering verdwenen. Dit betekent concreet dat iedereen nu zelf de kosten zal moeten betalen. Over het algemeen zijn rollators gemakkelijk te verkrijgen bij online thuiszorgwinkels, zoals Mediweb.
.....
- 2 De dag waarvan iedereen wist dat hij zou komen: een turbomotor in de Porsche 911 Carrera en Carrera S. Maar van een merk als Porsche, dat juist met de 911 al meer dan 50 jaar trouw is aan zijn belangrijkste kernwaarden, verwachten we niets anders dan een stap voorwaarts.
.....
- 3 Scoor jij de mooiste doelpunten met deze witrode Ajax-voetbal? Speel straks net zo goed als de spelers van jouw favoriete elftal!
.....
- 4 Het tijdschrift **Voetbal International** bestaat al sinds 1965 en is daarmee het langstlopende voetbalopinioneweekblad van Nederland.
.....
- 5 Heb je een wiskundeknobbel? Dan volg je dat vak op vwo-niveau. Heb je moeite met de Duitse grammatica, volg dat vak dan op vmbo-niveau. Dit alles klonk als zo'n mooi plan: een schooldiploma halen op verschillende niveaus. De Onderwijsraad heeft het voorstel echter tot de grond toe afgebrand. Waarom? Vier vragen en antwoorden.
.....
- 6 'Het lijkt wel of die lettertjes steeds kleiner worden!', of 'Mijn armen zijn te kort voor dit boek!'. Steeds vaker moet uw bril eraan te pas komen en soms zelfs een leesloep ... Het plezier waarmee mensen altijd weer naar een boek grijpen, neemt met het ouder worden vaak af omdat langzamerhand de ogen achteruitgaan. Voor al diegenen die toch graag willen lezen, brengt Uitgeverij XL boeken op de markt in een grotere en gemakkelijk leesbare letter.
.....

2 Ophalen

Weet je weer hoe het zat met de doelgroep? Geef nu antwoord op de volgende vragen.

- 1 Wat is een doelgroep? Geef een omschrijving zonder voorbeelden.

.....

- 2 Omschrijf twee doelgroepen waar jij in valt.

.....

3 Formeel en informeel

Lees de theorie **Formeel en informeel taalgebruik** en beantwoord de volgende vragen.

- 1 Wat is een ander woord voor zakelijk? Geef antwoord in een hele zin.

.....

- 2 Is formeel taalgebruik altijd beter dan informeel taalgebruik? Leg je antwoord uit.

.....

- 3 Geef een voorbeeld van een situatie waarin jij formele taal gebruikt.

.....

- 4 Wat betekenen de afkortingen uit het theorieblok?

asap =

yolo =

wysiwyg =

Formeel en informeel taalgebruik

Je kunt op verschillende manieren hetzelfde zeggen. Als je je beste vriend tegenkomt, kun je: 'Heee! Hallo!' roepen, maar ook gewoon 'hoi' zeggen. Het is allebei goed. Het is een vriendelijke begroeting.

Er zijn echter ook mensen tegen wie je niet zomaar 'hoi' kunt zeggen. Mensen die je niet of minder goed kent of mensen die ouder zijn dan jij, bijvoorbeeld.

Voor schrijven geldt hetzelfde als voor praten. Aan bekenden schrijf je **informeel**. Aan onbekenden of ouderen schrijf je **formeel**. Maar ook een formele (zakelijke) brief schrijf je op een vriendelijke toon.

Kijk eens naar de volgende voorbeelden. Het zijn allemaal manieren om een brief op een vriendelijke manier te beëindigen:

- aan de directie van een groot ziekenhuis: hoogachtend;
- aan de ouders van je klasgenoten: Met vriendelijke groet;
- aan je tante: tot binnenkort;
- aan je beste vriend(in): doe, xxx.

Formeel taalgebruik noem je ook wel zakelijk taalgebruik en informeel taalgebruik noem je ook wel persoonlijk taalgebruik. Formeel taalgebruik is net zo duidelijk als informeel taalgebruik en hoeft niet moeilijker te zijn. In sommige opzichten is informeel taalgebruik juist lastiger, denk maar aan afkortingen als asap, yolo en wysiwyg.

4 Verbeteren

Sommige mensen maken de fout door in een formele e-mail veel moeilijke woorden te gebruiken. Lees de volgende zinnen door en maak ze minder formeel.

- 1 Zou het schikken op vrijdag 4 november?

.....

.....

- 2 Het is een complexe opgave om pubers te mobiliseren en te enthousiasmeren.

.....

.....

- 3 De kluisen van de bank zijn zeer goed beveiligd, waarbij oplettendheid een sleutelbegrip is.

.....

.....

- 4 Ontdek de natuur in Down Under in kleinschalige accommodaties.

.....

.....

- 5 De aanbieding welke wij u in ons schrijven van de vijftiende dezer deden, verloopt aan het einde van deze week.

.....

.....

- 6 Derhalve moeten wij uw aanbod afwijzen.

.....

.....

- 7 U kunt zich melden ten burele van dhr. A. van den Bosch.

.....

.....

- 8 Graag wil ik u vragen of u op vrijdag 24 mei naar de benefietavond kunt komen.

.....

.....

5 Apps

Lees de brontekst **Telefoons: bellen, sms'en en ...** en geef daarna aan of de volgende stellingen **goed** of **fout** zijn.

- 1 Televisie betekent 'ver zien'.

goed / fout

- 2 Sms betekent smart message service.

goed / fout

- 3 Whatsapp is een samenvoeging van het Engelse **Hoe gaat het** en het Engelse woord voor toepassing.

goed / fout

- 4 Sms'en kan alleen met smartphones.

goed / fout

- 5 Bij sms en whatsapp gebruik je alleen informele taal.

goed / fout

- 6 Bij sms en whatsapp gebruik je alleen formele taal.

goed / fout

- 7 Een ander woord voor icoon is pictogram.

goed / fout

- 8 Emoticons heetten vroeger smurfen.

goed / fout

Telefoons: bellen, sms'en en ...

Dertig jaar geleden konden mensen alleen bellen met hun telefoon. In een heel snel tempo is dat veranderd en die veranderingen zijn nog lang niet afgelopen. Jij belt waarschijnlijk niet zo vaak met je telefoon, maar je maakt er vast veel foto's mee en speelt er spelletjes op.

Met een telefoon kon je oorspronkelijk alleen gesproken boodschappen overbrengen. **Tele** betekent ver en **foon** betekent horen. Met een telefoon kon je dus iemand horen die ver weg was. Tegenwoordig gebruiken mensen de telefoon vooral om geschreven boodschappen over te brengen, bijvoorbeeld via sms en whatsapp.

Sms betekent **s**hort **m**essage **s**ervice, oftewel een service voor korte berichten. Whatsapp is een samenvoeging van **What's** up? en **app**lication. What's up betekent in het Nederlands Hoe is het? En een applicatie is een computerprogramma dat je meteen kunt gebruiken. Applicatie betekent toepassing. Sms'en kun je met iedere mobiel, maar appen alleen met smartphones.

Als je sms't of whatsapp't gebruik je afhankelijk van wie de ontvanger is soms formele en soms informele taal. Jij en je klasgenoten en andere leeftijdgenoten kennen afkortingen die ouderen niet gebruiken en je spreekt elkaar aan met jij en jou. In een klassenapp die je deelt met je mentor, schrijf je net wat anders. Vragen aan je mentor begin of eindig je bijvoorbeeld meestal met meneer of mevrouw.

Ik was ziek. Welke paragraaf moet ik voor morgen leren, meneer?

16:59 ✓✓

Bij het schrijven en versturen van een tekstbericht moet je rekening houden met de ontvanger. Hij of zij ziet je gezicht er niet bij. Woorden kunnen daardoor harder aankomen. Ruzies ontstaan snel door deze korte berichten. De berichten zijn ook niet echt privé. Ze verdwijnen nooit helemaal. Wees daarom altijd voorzichtig met wat je schrijft en verstuurt.

Dat geldt ook voor de berichten die je op Facebook, Google Plus of Twitter zet en de foto's die je op Instagram plaatst.

Behalve tekst kun je met whatsapp ook foto's, films en emoticons meesturen. Het woord emoticon bestaat uit delen van de woorden emotie en icoon. Emoties zijn gevoelens, zoals blijdschap en boosheid. Iconen zijn kleine tekeningen, oftewel pictogrammen. Oorspronkelijk waren emoticons gele ronde gezichtjes met een duidelijke uitdrukking (die worden smileys genoemd), maar tegenwoordig kun je kiezen uit meer dan honderd kleine tekeningetjes, zoals vlaggen, autootjes en spoken. Emoticons gebruik je vooral bij informele berichten.



WhatsApp



6 Appen

Lees de brontekst **Telefoons: bellen, sms'en en ...** nog een keer.

- 1 Je moet samen met twee klasgenoten een presentatie houden. Jij zou vandaag de PowerPoint-presentatie maken, maar je computer thuis is kapot en wordt morgenavond pas gemaakt. Stuur een app naar je klasgenoten om de situatie uit te leggen en te zeggen dat je overmorgen de PowerPoint-presentatie echt maakt. Schrijf eerst op of de situatie formeel of informeel is.
Gebruik in je tekst niet meer dan 30 woorden. Je mag er emoticons bij gebruiken. Ieder tekeningetje geldt als één woord.

formeel of informeel:
tekstbericht:

.....

.....

.....

- 2 Je bent vandaag ziek. Via de app heb je van je vrienden gehoord dat iedereen het cijfer van een belangrijke toets terug heeft gekregen. Stuur een app naar je docent en vraag of hij het cijfer wil appen. Schrijf eerst op of de situatie formeel of informeel is.
Gebruik in je tekst niet meer dan 40 woorden. Je mag er emoticons bij gebruiken. Ieder tekeningetje geldt als één woord.

formeel of informeel:
tekstbericht:

.....

.....

.....

- 3 Een klasgenoot van je is met spoed bij een pleeggezin geplaatst. Jullie vinden dat vervelend en hebben geld ingezameld voor een cadeau. Jij hebt het vanmiddag gekocht. Laat dat via de app aan je klasgenoten weten. Voor de gelegenheid hebben jullie een groep aangemaakt waar de betreffende klasgenoot niet in zit. Schrijf eerst op of de situatie formeel of informeel is.
Gebruik in je tekst niet meer dan 40 woorden. Je mag er emoticons bij gebruiken. Ieder tekeningetje geldt als één woord.

formeel of informeel:
tekstbericht:

.....

.....

.....



7 Kiezen maar

Lees de theorie **Hoofddoel van de schrijver** en beantwoord daarna de volgende vragen.

- 1 **Wat is een ander woord voor 'doel'?**
 - A bedoeling
 - B richting
 - C verplichting
- 2 **Waarom heeft iedere tekst een doel?**
 - A Door een doel wordt de tekst duidelijker voor de schrijver en de lezer.
 - B Door een doel weet een schrijver welke soort tekst hij moet schrijven.
 - C Het doel bepaalt het onderwerp van de tekst.
- 3 **Welke hoofddoelen zijn er?**
 - A activeren, amuseren, informeren, irriteren, overtuigen
 - B activeren, anticiperen, informeren, instrueren, overtuigen
 - C activeren, amuseren, informeren, instrueren, overtuigen
- 4 **Lees onderstaande stellingen. Welke is/zijn juist?**
 - 1 Een brief heeft altijd als hoofddoel informeren.
 - 2 Een advertentie heeft altijd als doel activeren.
 - A Stelling 1 is juist.
 - B Stelling 2 is juist.
 - C Stelling 1 en 2 zijn beide onjuist.

Hoofddoel van de schrijver

Een tekst schrijf je niet zomaar. Iedereen heeft een bepaald doel als hij iets opschrijft. Het is verstandig om voordat je gaat schrijven even na te denken over je bedoeling. Als je weet wat je met je tekst wilt bereiken, weet je ook beter waar je tijdens het schrijven op moet letten. Je tekst wordt duidelijker en is voor de lezer beter te begrijpen.

Dit zijn de vijf belangrijkste hoofddoelen van een schrijver: **informeren, activeren, amuseren, instructie geven en overtuigen.**

Over ieder onderwerp kun je teksten schrijven met verschillende hoofddoelen. Over het onderwerp 'zakgeld' kun je bijvoorbeeld de volgende teksten schrijven:

- een tekst over wat jongeren in Nederland gemiddeld aan zakgeld krijgen. Dit is een informerende tekst.
- een poster om de leerlingen van de klas een enquête in te laten vullen over de hoogte van hun zakgeld. Dit is een activerende tekst.
- een stripverhaal over een jongen die zijn zakgeld veel te snel uitgeeft en dan geen geld meer heeft voor een moederdagcadeautje. Dit is een amuserende tekst.
- een beschrijving van hoe je een spaarrekening opent waar je iedere week je zakgeld op kunt zetten. Dat is een instruerende tekst.
- een brief aan je ouders waarin je redenen geeft waarom jij meer zakgeld zou moeten krijgen. Dat is een overtuigende tekst.

Veel teksten hebben meerdere doelen, bijvoorbeeld informeren én amuseren. Maar iedere tekst heeft één hoofddoel en op dát doel richt jij je bij het schrijven van je tekst. Dat doe je bij de teksten die je schrijft voor Nederlands, maar ook voor de teksten die je schrijft bij andere vakken en bij je sectorwerkstuk volgend jaar.